

**Toespraak prof. dr. Petri Embregts
bij de 12^e uitreiking van de Ds. Visscherprijs
in 1931 Congrescentrum te 's-Hertogenbosch op 22 maart 2018**

Dames en heren,

Het is mij als voorzitter van de jury een eer en genoegen om u op de hoogte te kunnen stellen van de bevindingen van de jury van de Ds. Visscherprijs 2018.

Voor deze prijs werden deze keer in totaal 18 proefschriften ingezonden, verdedigd aan 9 universiteiten: 4 in Nijmegen, 3 aan de VU en 3 in Tilburg, 2 in Groningen en 2 in Leuven, 1 aan de UvA te Amsterdam, 1 in Maastricht, 1 in Leiden en 1 in Utrecht (aan de Universiteit voor Humanistiek).

De onderwerpen die aan de orde kwamen waren zeer uiteenlopend van aard. Om enkele voorbeelden te geven: Het belang van arbeidstevredenheid en sociale netwerken, sociale verbinding in de wijk, gevolgen van drankmisbruik, zorgplannen, training van verstandelijk beperkte ouders, het uitwisselen van gezondheidsinformatie tussen artsen, cliënten, begeleiders en verwanten, de ervaringen van ouders en gezinsleden van mensen met een ernstige verstandelijke en meervoudige beperking, het Cornelia de Lange syndroom, gebarentaal, etc. Uiteenlopend doch allemaal van grote waarde voor de zorg aan mensen met een verstandelijke beperking, op het gebied van participatie, gezondheid of gedrag.

Naast de inhoudelijke importantie is het goed om te zien hoe naast beginnende wetenschappers ook professionals met ruime werkervaring in hun drukke bestaan de keuze maken en daadwerkelijk tijd nemen om een gedegen en indrukwekkend proefschrift te schrijven. De jury wil dan ook benadrukken dat zij alle inzenders zeer erkentelijk is voor het inzenden van hun dissertaties. We kunnen daaraan hier helaas niet die aandacht geven die ze verdienen, maar op de gecombineerde website van NTZ en het Ds. Visscherfonds (www.ntzonline.nl) kunt u 18 zeer interessante samenvattingen lezen.

De jury stond voor een moeilijke opgave. Niet alleen de onderwerpen en vraagstellingen maar ook de onderzoeksmethodes waren zeer uiteenlopend van aard. Bij nadere bestudering sprong een aantal dissertaties er duidelijk uit en kon de jury alles afwegend vervolgens unaniem tot een eindoordeel komen. De jury heeft bij de beoordeling vooral gelet op wetenschappelijke kwaliteit, innovatieve aspecten en maatschappelijke en praktische relevantie.

Alle inzendingen zijn door de jury uitgebreid besproken op basis van schriftelijke beoordelingen door de juryleden. De juryleden die bij een promotie betrokken waren hebben zich bij de bespreking van die proefschriften begrijpelijkerwijs terughoudend opgesteld. Uit alle inzendingen werd eerst een shortlist opgesteld en vervolgens werden drie proefschriften genomineerd en tot slot unaniem een winnaar bepaald.

De drie nominaties gingen in alfabetische volgorde naar:

Gustaaf Bos

Antwoorden op andersheid

Over ontmoetingen tussen mensen met en zonder verstandelijke beperking in omgekeerde-integratiesettingen

Wat betekent inclusie en participatie in de praktijk? Daar gaat dit onderzoek over. Een intensief veldonderzoek met participerende observaties en interviews met sterk theoretische reflecties op de ontmoeting dan wel contacten tussen bewoners met een VB en nieuwe inwoners op instellingsterreinen waar omgekeerde integratie wordt nagestreefd. Een boeiende en methodologisch sterk onderbouwde kwalitatieve studie met verrassende analyses naar hoe moeilijk en complex het vaak kan zijn om te gaan met de ongemakkelijke verwarrende andersheid van mensen met een verstandelijke beperking. Maar ook een proefschrift naar de neiging van 'ons mensen' om het vreemde, onbekende en soms dreigende te vermijden en de verschillen tussen mensen letterlijk te ontlopen. Een maatschappelijk belangrijk thema, niet alleen in onze houding t.o.v. mensen met een verstandelijke beperking maar ook naar andere groepen zoals verwarde personen en migranten. Het onderzoek heeft belangrijke implicaties voor beleidsontwikkeling, publieksvoorlichting, opleiding en coaching van begeleiders en toekomstige professionals..

Noud Frielink

Motivation, well-being, and living with a mild intellectual disability

A Self-Determination Theory perspective

Een mooie variatie aan studies over de Zelf Determinatie Theorie, en een belangrijke bijdrage aan het operationaliseren en toetsen van deze theorie bij mensen met een lichte verstandelijke beperking maar ook een praktische vertaling naar aangepaste begeleidingsmethodieken (zoals de motiverende gespreksvoering). In deze dissertatie zijn drie diagnostische instrumenten aangepast, getoetst op betrouwbaarheid en uitgebreid gevalideerd voor de doelgroep. Het verbeteren van de kwaliteit van bestaan door optimaliseren van subjectief welbevinden en derhalve het stimuleren van autonomie, verbondenheid en competenties (aldus de zelfdeterminatietheorie) vanuit een autonomie-ondersteunende omgeving is cruciaal. Deze studie draagt door haar toetsend karakter daar duidelijk aan bij. Zelfbepaling, zelfregie, zelf beslissingen nemen en "de cliënt centraal" zijn actuele uitgangspunten in beleid en zorguitvoering; het is daarom van groot belang zowel theoretisch als empirisch onderbouwing na te streven.

Joanneke van der Nagel

Is it just the tip of the iceberg?

Substance use and misuse in individuals with Intellectual Disability (SumID)

Een relevante epidemiologische studie naar het gebruik en misbruik van middelen bij mensen met een verstandelijke beperking (zo blijkt 62% van de bij het onderzoek betrokken personen met een verstandelijke beperking te roken), maar ook naar de risicofactoren die daarbij in het spel zijn. Voor de screening en onderkenning daarvan zijn bruikbare en betrouwbare vragenlijsten ontwikkeld. Vergeleken met bijvoorbeeld medisch onderzoek (analyses van urine-, haar- en huidpleister monsters) bleken de zelfrapportage vragenlijsten goed te voldoen en er zijn inmiddels meerdere internationale versies in omloop.

De dissertatie heeft aandacht gegenereerd voor de eerder onvoldoende onderkende en vaak verborgen problematiek van verslaving bij mensen met een lichte verstandelijke beperking en heeft in belangrijke mate bijgedragen aan beleidsmatige ontwikkelingen, zoals de oprichting van

een kenniscentrum, meer samenwerking met de verslavingszorg (waar ook veel mensen met een niet onderkende verstandelijke beperking terecht komen), bijdragen aan cursussen, handboeken en de ontwikkeling van landelijk (en internationaal) beleid.

U heeft zojuist de presentatie van de drie genomineerden kunnen beluisteren.

Daarnaast publiceerden de 3 genomineerden in het recente maartnummer van NTZ de belangrijkste bevindingen uit hun onderzoek.

De jury koos voor deze drie genomineerden omdat de kandidaten duidelijk doordrongen waren van het belang van wetenschappelijk onderzoek ten dienste van de praktijk en met een focus op het belang van kwetsbare mensen met een diversiteit aan beperkingen. Zij hebben hun onderzoek gedaan in samenwerking met velen (cliënten, professionals, ouders, andere verwanten en collega-onderzoekers) en de resultaten met belangrijke implicaties voor de zorgpraktijk op een heldere en inspirerende wijze beschreven.

U zag en hoorde vanmiddag aldus de kopgroep van een sterk deelnemersveld. Er kan echter slechts één onderzoeker de winnaar zijn van de Ds. Visscherprijs 2018 en alles afwegend heeft de jury na rijp beraad als eerste prijswinnaar aangewezen: **Dr. Joanneke van der Nagel**

Mevrouw Van der Nagel, de jury feliciteert u van harte met het behalen van de Ds. Visscherprijs 2018. Alvorens u de prijs krijgt overhandigd door de voorzitter van het Ds. Visscherfonds sluit ik af met een korte toelichting op het jurybesluit om u deze prijs toe te kennen:

Dit voor de praktijk uitermate relevante proefschrift geeft voor het eerst een helder inzicht in het tot nu toe verborgen en nauwelijks onderkende probleem van verslaafdheid bij mensen met een vooral lichte verstandelijke beperking. Het proefschrift is van grote maatschappelijke waarde, omdat deze mensen extra kwetsbaar zijn voor beïnvloeding maar ook moeilijker benaderbaar zijn om het middelengebruik te stoppen of te minderen, met alle gevolgen van dien.

Het onderzoek maakt ons ook duidelijk hoe in de verslavingszorg de verstandelijke beperking vaak niet werd onderkend (en in de gehandicaptenzorg de verslaving niet wordt gezien), maar ook dat er helaas nog weinig samenwerking was tussen de zorg voor mensen met een beperking en de verslavingszorg. De jury is onder de indruk van het enthousiasme en de ambitie van de onderzoekster en van de brede impact van dit proefschrift. Voor de klinische praktijk heeft het proefschrift en de daarmee samenhangende aandacht geleid tot nieuwe behandelinterventies, een handboek, opleidingsmodules en meer interdisciplinaire samenwerking. De inhoudelijke expertise wordt verder doorontwikkeld en verspreid vanuit het opgerichte Kenniscentrum LVB en verslaving. En last but not least, ook verder onderzoek naar o.a. voorspellende risicofactoren en middelengebruik bij mensen met een matige verstandelijke beperking is in ontwikkeling.

Rest mij om u namens de jury van harte te feliciteren met de toekenning van de Ds. Visscherprijs 2018. Wij hopen dat deze prijs u en anderen zal stimuleren tot verdergaand onderzoek in het belang van mensen met verstandelijke beperkingen.

Tot slot ook een bijzonder hartelijke gelukwens aan de twee anderen genomineerden, dr. Gustaaf Bos en dr. Noud Frielink, die voor hun uitstekende dissertatie door het Ds. Visscherfonds beiden met een tweede prijs worden beloond. Ook u beiden veel succes gewenst met uw verdere activiteiten.

Ik nodig hierbij als eerste Joanneke van der Nagel uit om naar voren te komen en uit handen van Dr. Ad Lansink de Ds. Visscherprijs 2018 in ontvangst te nemen.

Prof. Dr. P.J.C.M. Embregts
Juryvoorzitter

Drs. R.F.B. Geus
jurysecretaris

Overige juryleden:

Drs. Paul Goderis (bestuurslid Ds. Visscherfonds)

Prof. Dr. Bea Maes

Dr. Sandra Mergler

Prof. Dr. Xavier Moonen

Prof. Dr. Henny van Schrojenstein Lantman - de Valk